

Ophaalavond met inwoners gemeente Westerveld

Onderwerp: uitbreiding gaswinning bij Wapse Vermilion

Doel van de avond: De provincie Drenthe en de gemeente Westerveld willen graag horen wat er leeft onder de inwoners. Waterschap, gemeente en provincie zijn gevraagd advies te geven over het verzoek van winningsbedrijf Vermilion Energy Netherlands B.V. (Vermilion) om meer gas te mogen winnen in het winningsplan Diever. De provincie Drenthe en de gemeente Westerveld willen de mening van de inwoners graag meenemen in hun adviezen aan het Rijk. Het besluit over het nieuw ingediende verzoek ligt bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK).

Deze avond is nadrukkelijk bedoeld om ideeën, wensen en zorgen van de inwoners goed in kaart te brengen. Het is geen informatieavond waar mensen uitleg over het plan zelf krijgen en al hun inhoudelijke vragen kunnen stellen.

Belangrijk om vooraf vast te stellen:

Het verslag geeft weer wat er tijdens de avond op 25 februari individueel en per tafel is aangedragen door de aanwezigen. Het verslag bevat de aantekeningen, opmerkingen en punten die per tafel zijn genoteerd en van de plenaire terugkoppeling daarover per tafel. Het zijn meningen, gevoelens en bevindingen van op die avond aanwezige inwoners. Die informatie ophalen, dat was het doel van deze avond. In het verslag hebben we het geregeld over 'de inwoners'. Hiermee bedoelen we telkens een enkele of meerdere inwoner(s) die aanwezig waren tijdens deze avond op 25 februari. We kunnen immers niet zomaar stellen dat dit de mening van alle inwoners van de gemeente of van alle aanwezigen van die avond is.

Organisatie: De bijeenkomst is georganiseerd op initiatief van de provincie Drenthe, samen met de gemeente Westerveld.

Setting: In de hal van het gemeentehuis in Diever staan 11 tafels opgesteld, elke tafel biedt ruimte aan ca. 10 mensen en een procesbegeleider. Zij zullen met elkaar overleggen wat zij belangrijke punten vinden ten aanzien van het verzoek tot uitbreiding van de gaswinning in Wapse door het bedrijf Vermilion. Deze punten komen op een flap-over vel en worden onverkort opgenomen in het verslag van deze avond.

Gang van zaken: Inleiding door ██████████, wethouder gemeente Westerveld en ██████████ ██████████, gedeputeerde provincie Drenthe in de vorm van een interview door gespreksleider ██████████. ██████████ praat de onderdelen deze avond aan elkaar, vat samen en laat woordvoerders per tafel aan het woord om de uitkomsten te presenteren.

Verslaglegging: Uitkomsten van de avond worden in dit verslag verdeeld in drie onderdelen:

- 1) Aandachtspunten & vragen van inwoners voor Vermilion Energy, gemeente Westerveld en de provincie Drenthe
- 2) Zorgen van inwoners
- 3) Ideeën/verzoeken/wensen van inwoners

Inleiding

■■■■■ laat de gedeputeerde en de wethouder aan het woord over de gang van zaken rondom het verzoek van Vermilion. Gedeputeerde ■■■■■: 'De provincie geeft advies aan het Rijk en wil hiervoor horen wat er leeft. We pakken wel onze eigen adviesrol maar houden hierin rekening met de uitkomst van vanavond. Ik neem aan dat de minister ook wil weten wat hier leeft en zal het verslag met alle opmerkingen van de aanwezigen meesturen met ons advies. Over het verzoek van Vermilion moet nog besloten worden. Volgens de technische berekeningen en adviezen van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) blijft de seismische risicoklasse (risico op aardbevingsschade) na verdubbeling van de winning gelijk.'

Over het feit dat Vermilion niet aanwezig is, verklaart de gedeputeerde dat dat is vanwege het karakter van de avond. 'Het is geen informatieavond over de plannen van Vermilion, het is een avond over de inwoners en de Drentse politiek. Hij benadrukt dat Drenthe niet tegen de extra winning is. 'De eerlijkheid gebiedt ons te realiseren dat we gas voorlopig gewoon nog nodig hebben. Maar, we moeten hiervoor een goed schadeprotocol hebben en goed monitoren wat er in de grond en met de gebouwen gebeurt.'

Wethouder ■■■■■ geeft aan dat de gemeente Westerveld wél tegen extra gaswinning is. Ook de snelheid van de winning is voor de gemeente een punt van zorg. De gemeente wil graag meer duidelijkheid over eventuele te verwachten problemen.

Beiden leggen uit dat na ontvangst van alle adviezen over het winningsplan, de minister van EZK een voorlopig besluit neemt over het verzoek van Vermilion. Dit voorlopig besluit (ontwerpinstemmingsbesluit) komt ter inzage te liggen en er wordt door EZK een informatieavond georganiseerd over de inhoud. Na het voorlopige besluit is er een periode waarin iedere belanghebbende (particulieren, bedrijven, provincie, gemeente, waterschap) een zienswijze kan indienen voordat de minister een definitief besluit neemt. ■■■■■ benadrukt nogmaals dat de provincie niet één op één de mening van de inwoners overneemt maar dat wél alle bedenkingen en opmerkingen die deze avond worden ingebracht, worden doorgegeven aan de minister.

Korte samenvatting van de ingebrachte punten

Er is een verscheidenheid aan inzichten, gevoelens, vragen en bevindingen ingebracht. Een deel daarvan kwam bij meerdere tafels terug. Op basis van deze overlappende opmerkingen is deze korte samenvatting gemaakt ten aanzien van enkele kernwoorden.

Informatie

De meeste onrust/bezorgdheid zit in het feit dat men bang is niet alle informatie te krijgen en niet op tijd. Men wil het complete pakket aan verwachtingen en berekeningen qua volume van het veld, door alle partijen gemaakte berekeningen, getrokken conclusies en dit zowel in leken taal als technisch geformuleerd.

Nulmetingen

Dat er voor de eerste boring aan geen nulmetingen zijn verricht is een doorn in het oog van de bewoners. De manier waarop de uiteindelijk genomen nulmetingen (die naar men zegt geen nulmetingen meer zijn maar momentopnamen van dat moment na al enige jaren

gaswinning) niet openbaar worden gemaakt, frustreert de inwoners. Zij willen dat dergelijke informatie openbaar is.

Gemak waarop Vermilion zijn gang kan gaan/vertrouwen

Aan bijna alle tafels gaven de deelnemers aan dat ze het bijzonder vinden hoe Vermilion zijn gang kan gaan. Wat zegt dit over de waarde van de eerder verleende vergunningen? Is de huidige gang van zaken legaal? Hoe hebben de inwoners zicht op de hoeveelheid die uit de grond wordt gehaald? Wie controleert dat? Zijn die gegevens openbaar? Ook hier weer komt de wens naar openheid en onafhankelijke controle nadrukkelijk naar voren en een gebrek aan vertrouwen in zowel Vermilion als de rijksoverheid.

Schaderegeling

Ook vrij universeel was de mening over een schaderegeling. Dat wil men ruimhartig zien, opgesteld vanuit de inwoners en geen regeling die vanuit het voordeel van het bedrijf is opgesteld. Met andere woorden: de bewijslast moet bij Vermilion liggen en men is bang met een fooi afgescheept te worden terwijl woongenot, huizenprijzen en gevoel van veiligheid worden aangetast.

Fonds

Om vertrouwen te hebben in uitbetaling en borging van schadevergoeding op langere termijn, ook als Vermilion al is vertrokken, legt men de nadruk op een fonds dat moet worden gevuld door Vermilion en van waaruit schades worden vergoed. Ook hier wil men controle en uitvoering door onafhankelijke partijen.

Weergave van alle ingebrachte opmerkingen en meningen

1) Aandachtspunten/Vragen

ALGEMEEN

- Gemeente zou een verbindende factor moeten zijn tussen de inwoners en Vermilion.
- Maak a.u.b. niet dezelfde fouten als in Groningen. Welke lessen worden er geleerd uit Groningen en waarom zouden we ervoor kiezen om tóch zonder antwoorden wél in Wapse verder te winnen?
- Waarom is de provincie vóór extra winning gezien de problemen in Groningen?
- Moet gaswinning hier plaatsvinden terwijl het gas naar het buitenland wordt verkocht? En waarom moet het zo snel? Men vindt dit niet transparant.
- Wat is de rol van het waterschap in deze? Bodemdaling heeft een grote invloed op de waterhuishouding.
- Vijftig jaar geleden zijn de concessies verleend aan de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM), die heeft het doorverkocht aan Vermilion. Deze concessies zijn nog steeds geldig terwijl we nu andere kennis hebben over effecten etc. Is het niet raar/achterhaald dat de toestemming van

vijftig jaar geleden onverkort geldig blijft voor een nieuwe winningsronde? Kan dat ook worden herzien of teruggedraaid?

- Waarom valt de gaswinning in Wapse onder de Rijkscoördinatierегeling? Wat zijn de redenen om de gemeente buitenspel te zetten?

- Waarom verdubbel en verleng je de vergunning als je juist van het gas af wilt? Moet de overheid niet gewoon leveren? De gasconcessies zijn al 50 jaar geleden verstrekt. Inwoner heeft het beeld dat de overheid nu gewoon volgens die afspraak de toegezegde hoeveelheid gas moet leveren. De deelnemers aan deze tafel willen graag gecheckt zien of dat inderdaad aan de orde is.

- Er zijn grote zorgen over fracking. Men wil garanties dat dat hier niet gebeurt. Er is angst voor lekkage van chemicaliën, omgevingschade en aangetaste landbouwgrond.

OVER DE AVOND ZELF

- De avond is rijkelijk laat, als volgende week het advies al moet worden verstuurd dan is nu het concept al wel klaar. Wat heeft de opbrengst van deze avond in dat geval als doel? Is dit puur proforma? Het klinkt als mosterd na de maaltijd.

- Sinds 2015 is het veld actief, dit is een positieve avond, zoiets had veel eerder moeten.

- Is er ooit geluisterd naar adviezen van de gemeente en worden deze wel serieus genomen door de rijksoverheid?

OVER INFORMATIEVOORZIENING

- Hoe kom ik aan inhoudelijke informatie. Waar vind ik bijvoorbeeld de uitbreidingsaanvraag voor deze uitbreiding van de winning? Bij wie zijn meetgegevens beschikbaar, wie controleert deze?

- INFORMEER DE BURGERS helder, uitgebreid en bied het zowel in simpele taal aan als vol details en met technische informatie. Men wil graag kiezen wat voor informatie men tot zich neemt en volledig worden geïnformeerd. De provincie moet hierin meer de regie nemen.

OVER DE NULMETING

- Bij welke woningen worden nulmetingen gedaan, wie bepaalt of deze woningen representatief zijn?

OVER DE SCHADE en SCHADE-AFHANDELING

- Kan straks collectieve planschade worden ingediend?

- Stopt de winning als er iets misgaat?

- Wie checkt de risicoberekeningen vooraf? Is er een contra of second opinion? Nu is het een geval 'Slager keurt zijn eigen vlees'.

- Er wordt gesproken over een schaderegeling/protocol bij schade door aardbevingen en/of bodemdaling. Wanneer komt dit openbaar? En wat staat er in? Waarom is er een ander protocol voor ons dan voor Groningen? Wat is er precies anders aan?

2) Zorgen van de inwoners

OVER DE MOTIVATIE

- Niet alles moet altijd geld opleveren. Een leefbare omgeving is ook wat waard. Daarbij komt dat het economische argument niet opgaat voor de lokale economie.

PROCES / GANG VAN ZAKEN

- Men is verbolgen over het doorgaan met winnen terwijl de vergunning niet meer toereikend was. Dit is voor hen een bewijs dat overheid en Vermilion gewoon hun eigen gang gaan en dat het hen niet kan schelen dat het bij deze inwoners in de achtertuin gebeurt. Men voelt zich persoonlijk bedreigd en geraakt.

- 'Het is onbekend wie de risicoberekeningen maakt en men verwijst naar Groningen om aan te geven dat gebruikte berekeningen vaak niet kloppen. Met dat als voorland is er geen vertrouwen in een goede toekomst met gaswinning.'

- 'Bodemdaling is onomkeerbaar en de bevingen gaan door als het winnen stopt. Daar stapt de overheid te makkelijk overheen.'

- De provincie is voor winning, de gemeente tegen. Dat baart zorgen. Men vindt het logischer en sterker als de overheden één vuist maken.

- Men is bang dat er onvoldoende/geen vergoeding wordt gegeven voor schade aan huizen en andere gebouwen en voor gedorven woongenot.

- Ook de waardedaling van huizen puur door de aanwezigheid van gaswinning baart zorgen.

- 'Voor het ministerie is dit een 'ver van mijn bed show'. In het westen zou dit niet gebeuren.'

- 'Er zijn genoeg alternatieven, we zijn toch al afhankelijk van Amerika en Rusland.'

- 'Vermilion zegt dat de reactie van de bodem te voorspellen is en de minister neemt dat voor waar aan. Maar: de bodem hier is uit de ijstijd, het is niet te voorspellen hoe de bodemdaling verloopt.' Een ander geluid: 'De bodem is anders dan in Groningen, is onze angst reëel?'

- Ook vroeg men zich af: 'Heeft de overheid überhaupt kennis van gaswinning en de gevolgen hiervan? Het staatstoezicht op de mijnen (SodM) heeft niet laten zien dat ze er veel van weten. En gemeente en provincie, zijn die voldoende onderlegd hierin om weerwoord te kunnen bieden aan Vermilion en de rijksoverheid?'

- Vermilion was verplicht onderzoek te doen naar trillingen en bodemdaling. Hier is niets van terecht gekomen, er zijn geen meters geplaatst. Er is wel een tijdelijke winning-stop geweest, dat was toch ook niet voor niets?'

OVER DE HOEVEELHEID EN SNELHEID VAN DE WINNING

- Vermilion past een salami-tactiek toe. Van de eerste aankondiging en vergunning voor een half miljoen kuub gas per dag is het bedrijf gegaan naar 1,5 miljoen tussentijds en naar 4,5 miljoen in de nieuwste aanvraag: Dat is bijna 10 keer zoveel als de allereerste meldingen van het bedrijf hierover. Ook het feit dat winning op meerdere locaties gebeurt is een zorgpunt. Wat is het effect hiervan? Is dit geen manier om de MER-procedure te omzeilen?
- Wat als het veld nog 2 keer zo groot is als wat nu als maximaal wordt genoemd? Gaan we ook dan door?
- De snelheid waarop het gas gewonnen wordt baart zorgen. Lijkt op snel weghalen nu het nog kan.
- Het is veel mensen ook onduidelijk of er nu al meer is gewonnen dan in de vergunning staat.
- Er wordt uitgesproken dat er geen vertrouwen is in de noodzaak het gas uit de grond te halen en ook niet in uitbreiding op een goede manier.
- Men vertrouwt Vermilion en ook de overheid in dit dossier niet. 'Er is meer gewonnen dan vergund.' 'Ze vertellen telkens iets anders.' 'Er wordt telkens meer uit de grond gehaald dan in eerste instantie gecommuniceerd maar de verwachte gevolgen zoals die op papier staan veranderen niet. Dan kan toch niet?'

GEVOEL

- Mensen geven aan dat ze zich bedonderd voelen door de steeds veranderende plannen en vinden dat ze laat zijn geïnformeerd. Het geen inspraak hebben wordt ervaren als akelig, dat geeft onzekerheid en interne onrust.
- Inwoners hier willen niet dat hun woongebied geldt als compensatiegebied voor het westen. 'Dit is een leefomgeving. Hier staat mijn huis met mijn tuin en hier heb ik mijn leven. Ook staat hier ons cultureel erfgoed.'
- 'Een buitenlands bedrijf verdient geld over de ruggen van de burgers in de gemeente Westerveld.'
- Ze voelen zich niet gehoord in hun zorgen over hun huizen en woongenot. Hebben weinig vertrouwen in een goede schade-afhandeling. 'Overheid laat ons letterlijk en figuurlijk zakken.' Men mist een organisatie voor burgerbelang.
- Denken: Wordt er wéér meer gewonnen? Is de economie dan echt het belangrijkste? Waarom niet experimenteren met duurzame energie? Hierbij geeft men aan dat dit verzoek indruist tegen het klimaatakkoord en de doelstelling hierin van de provincie Drenthe.
- En: 'Er is toch al besloten dat het doorgaat, dat de provincie mag adviseren is alleen voor de vorm. Net als deze bijeenkomst.' Die wordt door de mensen ook een toneelstukje genoemd.

INFORMATIE & COMMUNICATIE

- Men betwijfelt of de informatie die door Vermilion wordt gegeven betrouwbaar is en compleet.
- Citaat: 'We missen vooraf info over dit experiment, hoe kun je als leek nu een goed standpunt innemen?'

- Inwoners benoemen de communicatie over de uitbreiding als heel geheimzinnig, te weinig en veel te laat. Mist de info hierover in multimedialkanalen en meerdere kranten. Men vraagt zich af of er al contracten zijn afgesloten.

- Inwoners hebben verder het gevoel dat de inhoud van de minimale informatie oneerlijk is en dat deze wijzigingen van de winningsplannen al jaren geleden voorzien waren. Ze gaan ervan uit dat de capaciteit van het winningsgebied veel groter is dan in eerste instantie is gezegd en dat dit bij het bedrijf al in het begin bekend was. Ze geloven ook de nu genoemde geplande hoeveelheid niet. Vermilion zou de hoeveelheid in etappes onder de 500 miljoen m³ per dag per put houden en hierdoor de MER-plicht ontwijken. Inwoners willen openheid over de capaciteit van het winningsgebied van veld Diever.

- 'De communicatie is chaotisch, Vermilion is slecht te bereiken.'

- 'Vermilion verandert de spelregels tijdens de wedstrijd. Dat is altijd negatief.'

- 'Ik mis een persoonlijke benadering van de weinige mensen die hier wonen'.

NULMETING

- Te laat, dat had voor de eerste gaswinronde moeten gebeuren. Nu gebeurt het eindelijk en wordt het alleen bij oude huizen gedaan. Dat is niet logisch, het zou ook bij nieuwe huizen moeten worden gedaan.

- En ook vaak gehoord: 'Nu pas een nulmeting terwijl er al jaren wordt gewonnen?'

TRILLINGEN EN BODEMDALING

- Schade aan woningen is één van de grootste angsten die naar voren komt. Omgekeerde bewijslast, goede monitoring en een degelijke nulmeting worden meermalen als belangrijk genoemd. Een nulmeting aan ALLE woningen of in elk geval alle typen woningen. Inwoners dringen aan op een nulmeting die openbaar/inzichtig is. Deze informatie afschermen schaadt het vertrouwen. Een goed schadeprotocol is voor de inwoners erg belangrijk.

- Men wil continue metingen van trillingen en bodemdalingen. Belangrijk: wie checkt deze metingen? Men wil niet dat Vermilion dat doet. 'Ook deze informatie moet direct en zonder tussenkomst van overheid met de bewoners worden gedeeld.'

- Er is angst voor extra bodemdaling.

- Men vraagt zich af of dat wel is meegenomen in de huidige modelberekeningen.
- Men gaat ervan uit dat dit waarschijnlijk betekent dat het waterpeil verlaagd moet worden voor de landbouw en voor droge kelders. Dit geeft extra inklinking van de grond.

- 'De eerste nulmeting is niet uitgevoerd, wel is er daarna 'gewoon' gas gewonnen.'

- 'Er zijn tijdens de eerste winningsperiode bouwkundige opnames gemaakt, pas na aandringen van bewoners. Dit gebeurde op willekeurige plekken die Vermilion het beste uitkwam en was zeker niet gebiedsdekkend. Die bouwkundige rapporten kennen de bewoners van die huizen zelf wel, maar zijn niet in openbaarheid gebracht. Inwoners willen deze informatie openbaar zodat algemeen bekend wordt of er nu wel/niet schade aan die woningen is geconstateerd. Waarom niet alle huizen

meenemen in de nulmeting? Anderen noemen dat alleen oude huizen worden meegenomen in de nulmeting. Waarom geen nieuwe?’

- Een stroppenpot van 1 miljard is vast niet genoeg om ons gedorven woonplezier te compenseren na geleden schade.

3) Ideeën/verzoeken/Wensen van inwoners

ALGEMEEN

- ‘Het advies van de provincie aan het Rijk zou gepaard moeten gaan met voorwaarden van Drenthe/gemeente Westerveld.’

- Eén van die voorwaarden zou moeten zijn het opzetten van een pot. Van elke euro die Vermilion aan dit gas verdient, moet een bepaald deel in die pot komen. Hieruit kan Westerveld/Drenthe extra inzetten op de energietransitie en werken aan gebiedsverbetering. Dit staat los van de schadeafhandeling.

- ‘We moeten zuiniger zijn met ons gas en het niet naar het buitenland verkopen.’

- ‘Graag als provincie/gemeente inzetten op duurzame energie, opslaan hiervan => kijken naar alternatieven voor gas.’

- ‘Het begint bij de overheid. Ga voor ons staan, wees transparant, kijk naar óns belang en niet naar geld. Daag jezelf uit om te kijken naar alternatieve mogelijkheden, duurzaamheid en innovatie. Durf andere stappen te maken die passen in deze tijd. Met respect voor mens en milieu.’

INFORMATIE

- Er moet een loket bij de gemeente zijn waar mensen terecht kunnen met vragen, voor verzoeken tot handhaving, informatie etc.

- ‘Vermilion moet eerder aan de inwoners uitleggen wat de plannen zijn. Niet pas na de beslissing van de minister over wel/niet toekenning. We missen eerlijke, complete en ook technische TIJDIGE rapportages en risicostudies voor het formuleren van een gefundeerde mening. Regel daar alstublieft iets voor.’

- ‘Door het geheel op te delen in meerdere kleine aanvragen krijgen we niet het complete plaatje voor ogen. Ook de lagere overheden hebben dit overzicht niet. We willen inzichtelijk hebben waarop wij wonen met de bijbehorende risico’s bij winning.’

MONITORING

- Na een goede nulmeting doorlopend monitoren wat er in de bodem gebeurt. Als de gemeten waarden afwijken van de geaccepteerde normen uit de berekeningen vooraf, pas dan het plan aan en draai het aantal m³ terug. Dit moeten we nu al afspreken.

- Er moet SNEL een goed en gedegen meetnetwerk worden aangelegd. Niet alleen metingen door KNMI.

- 'Stel een onafhankelijke instantie aan die toezicht houdt op het winningsproces.'
- 'De noodzaak tot veilige boringen moet opgenomen worden in het winningsplan.'

NULMETING

- Per huissoort graag een berekening/onderzoek in hoeverre die bestand zijn tegen bodemdaling en bevingen.

SCHADEAFHANDELING

- Iemand moet de verantwoordelijkheid op zich nemen voor een goede, ruimhartige schaderegeling van Vermilion en zorgvuldige, onafhankelijke afhandeling. Dit is een kans voor Vermilion om beter bij de inwoners te gaan vallen.
- 'Er is nog geen schaderegeling terwijl er wel extra snel wordt gewonnen. Zo'n regeling moet VOORAF worden vastgesteld. Zeker voordat de tweede ronde ingaat.'
- Omgekeerde bewijslast zou logischer zijn vindt men: dus laat Vermilion bewijzen dat schade NIET door de gaswinning komt in plaats van dat de bewoners moeten bewijzen dat het er wél door komt.

FONDS

- Verzoek aan gemeente of provincie om te zorgen voor een fonds voor schadecompensatie voor lange termijn. Aandachtspunt hierbij is dat ook als Vermilion weg is, de verantwoordelijkheid voor betaling van nakomende schade, vulling van het fonds en de gang van zaken bij dat fonds geregeld moeten zijn.
- Ook het leed moet worden vergoed. De angst dat er iets gebeurt, het feit dat we niet meer zorgeloos over onze woonomgeving kunnen zijn. In de kleine dorpen ondervinden we nu al schade door de slechte verkoop van woningen.